1842. N°. 1.

DRENTSCHE COURANT.

Dingsdag, den 4 Januarij.

'S GRAVENHAGE, den 31 December.

De opperrabbijn van Zwol, de hr. *Hertzfeld*, heeft voor eenigen tijd aan het Ministerie voor de Eerediensten voorgesteld, om bij den verwaarloosden toestand, waarin zich de godsdienstige beschaving der Nederl. Israelitische kerk in vele opzigten bevindt, door eene Sijnode maatregelen en middelen van herstel te doen beramen en invoeren. Dezer dagen is in het licht verschenen een vlugschrift van een ongenoemden Israelitischen schrijver: *een hartelijk woord aan mijne Israelitische geloofsgenooten*, waarin het denkbeeld van den hr. *Hertzveld* nader toegelicht en ontwikkeld, de doelmatigste zamenstelling van zoodanige sijnode aangewezen, en de door dezelve te behandelen punten opgegeven worden. De schrijver koestert warmen ijver voor de Israelitische godsdienst, en wil haar wezen heilig en onaangeroerd bewaard hebben, met afschaffing der misbruiken en der bijvoegselen, in den loop der eeuwen door menschen daarbij gedaan.

— De hr. *Vorsselman de Heer*, doctor in de wis- en natuurkunde en de letteren, ridder der militaire Willemsorde, hoogleeraar in de wis- en natuurkundige wetenschappen te Deventer, is den 26 j.l. overleden, 32 jaar oud. Overspanning zijner geestvermogens berokkende hem eene doodelijke ziekte. Zijn dood is een groot verlies voor de wetenschappen.

— Het plan, om voor *Rembrandt* een standbeeld opterigten, vindt te Amsterdam en elders veel tegenstanders; op het beursplein van onze grootste handelstad zou, zeggen zij, beter het standbeeld van een zeeman of handelaar of staatsman voegen; »er zijn grooter en waarachtiger verdiensten door het Neerl. volk te beloonen, dan die van een schilder, welke alleen de galerijen van eenige rijke lieden met schilderijen opgepronkt heeft. Hij wiens arm vaderland en vrijheid verdedigde, die bronnen van welvaart opende, die door nuttige uitvindingen anderen gerief, brood en werk verschafte, die verlichting en beschaving verspreidde, verdient duizendmaal beter een standbeeld, dan *Rembrandt*, die een artikel van weelde leverde. Haarlem pronkt met zijnen *Koster*, Rotterdam met *Erasmus*, Brouwershaven met *Cats*, Vlissingen met den grooten Admiraal, en Amsterdam, de groote handelstad, met een *schilder, die geen Amsterdammer is!* Arm Amsterdam, dat niemand anders had, om mee te pralen! En moet men zooveel geld verspillen, nu de winter nadert, vergezeld van gebrek en kommer? moet men dan geld geven, om een kunstschilder uittebeelden?" Te Amsterdam is dezer dagen uitgegeven een vlugschrift: *waarschuwend woord aan land- en stadgenooten, tegen het dwaasselijk verspillen van hun geld tot de oprigting van een standbeeld voor Rembrandt.*

— De Min. van Financiën heeft, bij besl. van 29 jl., bepaald, dat de veenlieden, wier turf geheel o ten deele in overstroomde veenderijen zich bevindt, bij de aangifte, voor den gewonen aanpeil te doen, alle n dien turf zullen opgeven, welke in toegankelijke en voor de opneming geschikte plaatsen op ult. Dec. aanwezig is; bovendien zullen zij, bij afzonderlijke aangifte, opgeven, hoeveel turf, naar hun beste weten, in hunne veenderijen overstroomd is; deze aangegevene hoeveelheden zullen voorloopig als voorraad worden beschouwd, behoudens latere verevening; de veenlieden zullen hunne aanspraak op remissie van accijns, schadevergoeding of andere gunsten ten aanzien van den thans overstroomden turf behouden, mits eenige, in dat besluit gemaakte bepalingen in achtnemende.

— Heden avond na de godsdienstoefening hielden de zak- en turfdragers, verkleed en met muzijk en fakkellicht, een feestelijken optogt door de strater dezer stad. Voor Zr. Ms. paleis hield de stoet stil Toen Z. M. zich aan den ingang van het paleis ver toonde en den stoet gadesloeg, werden eenige vader landsche liederen aangeheven en gaven de werklieden van hunne vreugde en dankbaarheid aan den Vorst, die hen tot het houden van dit feest had in staat gesteld, luide blijken. Na den optogt hebben zij met hunne vrouwen, zich vereenigd aan een maaltijd.

— Het hof van Gelderland heeft vijf ingezetenen van Apeldoorn schuldig verklaard aan de vernieling van het huis der wed. *v. Kuijk*, en een van hen daarenboven aan mishandeling en verwonding dier wed.; deze laatste is deswege veroordeeld tot tepronkstel-

ing en 8 jaar gevangenis; een is veroordeeld tot eerloosheid en 6 jaar, de overigen tot eerloosheid en 5 jaar gevangenis; een der aangeklaagden is vrijgesproken. De veroordeelden behooren tot de welgesteldste ingezetenen van Apeldoorn.

— Z. M. heeft den beeldhouwer *v. d. Ven* benoemd tot ridder van den Nederl. Leeuw, en het door hem vervaardigde standbeeld van den Christus met de doornenkroon aangekocht, en een standbeeld van Eva, gelijk aan het ter bezigtiging gestelde, aan denzelven besteld.

— Eergisteren had de Rotterd. afd. der Holl. Maats. van fraaije Kunsten en Wetenschappen het nog niet gesmaakt genoegen, proeven van declamatie met begeleiding van muzijk te hooren. Zij dankte het den Groningschen hoogleeraar *Lulofs*, die, nadat mr. *J. van Lennep* een uitmuntend leerdicht, *de Bouwkunst*, had medegedeeld, op genoemde wijze, zijne hoogst gelukkige vertalingen van *Schiller's* balladen, *de Kraanvogels van Ibycus* en *het Gevecht met den Draak*, en daarna het slot van zijn oorspronkelijk dichtstuk *de Oostindievaart* reciteerde.

— De *Leydsche Courant* geeft op, als eene aan geen twijfel meer onderhevige daadzaak, dat *Rembrandt* te Leyden geboren is den 15 Julij 1606, en van daar in 1630 met der woon naar Amsterdam is vertrokken, na bij afwisseling te Amsterdam en te Leyden gearbeid te hebben.

Batavia, *21 Aug.* De Mahomedaansche priesters alhier, tot naijver opgewekt door den gunstigen uitslag van de pogingen der Christenzendelingen, zoeken de heidensche *Maleijers* en *Tajaks* tot den Islam te bekeeren. Gelijk de Christenzendelingen van den in het Maleitsch vertaalden bijbel en andere godsdienstige boeken gebruik maken, hebben eenige aanzienlijke inboorlingen, meest priesters, zich vereenigd, om de Coran in de Boegeesche en Balische taal overtezetten en afschriften der vertaling onder de heidenen te verspreiden. Door deze vereeniging, die men hier *Coran-maatschappij* noemt, worden ook Mahomedaansche priesters als zendelingen naar de omliggende eilanden gezonden. De vorsten van vier eilanden aan Sumatra's westkust hebben ons Bewind als beschermheer erkend. De negers, die in Neerl. Guinea uit de slavernij vrijgekocht, herwaarts gezonden en tot soldaten gevormd worden, kunnen het climaat niet verdragen en zijn meestal onwillig en dronkaards; waarom voortaan de O. I. armee zal aangevuld worden met Javanen, die op Sumatra getoond hebben, goede soldaten te zijn, zoodra zij hun vaderland verlaten hebben.

PARIJS, den 29 December.

De Kamer der Gedeputeerden heeft den hr. *Sauzet* tot haren voorzitter verkozen met 193 van de 309 stemmen. Dit is eene gewigtige zegepraal van het Ministerie, waarvan *Sauzet* de candidaat voor het voorzitterschap was. De gematigde opposanten wilden als voorzitter den hr. *de Lamartine*, de hevige opposanten den hr. *Odillon Barrot*: de eerste echter vereenigde op zich slechts 64, de laatste 45 stemmen. De hr. *Ducos* heeft een voorstel op het bureau der kamer neergelegd, strekkende om aan het kiesregt nog meer uitbreiding, dan het thans reeds heeft, te geven.

Ook het committé van de *Societé des Gens de Lettres* heeft een protest in het licht gegeven tegen de veroordeeling van *Dupoty*; hetzelve is geteekend door een aantal hoog in naam staande schrijvers met den beroemden *Arago* aan het hoofd.

Het *Journal du Peuple*, dat nu 2 maal 's weeks uitkomt, zal van 1 Jan. dagelijks uitkomen.

De meeste onafhankelijke departementale dagbladen, heden te Parijs ontvangen, deelen in haar geheel de verklaring der Parijssche onafhankelijke drukpers mede, en vele derzelve voegen er eenige aanmerkingen bij, waarin zij tot de daarin vervatte beginselen toetreden.

— *Colombier* en *Brazier* hebben gister verzocht door den Kanselier der Pairs gehoord te worden, en hem niet alleen de feiten, waarom zij veroordeeld zijn, bekend maar ook verscheidene andere belangrijke bekentenissen gedaan. Dien ten gevolge zijn zes personen, alle handwerkslieden, in hechtenis genomen, en heeft de commissie van instructie uit het Hof der Pairs noodig geoordeeld, een nieuw geregtelijk onderzoek intestellen. Men verzekert stellig, dat in den ministerraad besloten is, lijfsgenade aan *Quenisset* en zijne beide lotgenooten te schenken: men zou echter tot nog toe hun zulks niet hebben aangekondigd, ten einde hen door eene pijnelijke onzekerheid, als door eene zedelijke pijnbank, tot bekentenissen te nopen.

— De redacteurs der onafhankelijke bladen dezer stad, die het protest tegen de veroordeeling van *Dupoty* hebben onderteekend, hebben insgelijks besloten, om voortaan geen verslag of berigt hoegenaamd meer te geven van de verhandelingen in de Kamer der Pairs of in het hof der Pairs, zoolang de door de Pairs verkorte vrijheid van de drukpers niet hersteld zou zijn. Zij willen de Kamer der Pairs straffen door haar als niet bestaande aantemerken. Dientengevolge spreken de meeste dier dagbladen geheel niet van de gister gehouden zitting der Pairs: drie derzelve echter hebben zich niet aan de afspraak gehouden en geven, als naar gewoonte, verslag van die zitting.

— In Algerie behalen onze wapenen gedurig nieuwe voordeelen. *Abd-el-Kader* heeft zijne achting en gezag bij vele Arabische stammen verloren. Volgens de laatste berigten, had zich op nieuw een groote en magtige Arabische volksstam, die der *Flitas*, van *Abd-el-Kader* afgescheiden en onze zijde gekozen.

LONDEN, den 29 December.

De boodschap, waarmede het congres der V. Staten door den president *Tyler* is geopend, is hier ontvangen, en de hoop op eene afdoening onzer geschillen met die Staten daardoor niet vermeerderd. De pres.

zegt: dat de handelwijze van het bewind in de zaak van *M'Leod* en het niet toegeven aan de eischen van Engeland allezins prijzenswaardig was; dat het grondgebied der Staten door alle volken geëerbiedigd moet worden; dat het regt van onderzoek der Amerikaansche schepen (door Engeland tot wering van den slavenhandel gevorderd) niet kan worden erkend; dat de V. Staten, hoezeer zij de afschaffing van den slavenhandel verlangen, echter niet kunnen dulden, dat in de zeevaart bepalingen worden ingevoerd, die daarop neerkomen, dat sommige mogendheden willekeurig den handel kunnen belemmeren; dat het bewind daarom voortgaan zal, volle schadevergoeding te vorderen voor alle verliezen, die uit het aanhouden van Amerik. schepen mogten ontstaan; dat het bewind evenwel bestendig trachten zal, om onderdanen, die geneigd mogten zijn tot het drijven van dien menschonteerenden handel, daarvan terugtehouden; dat men nog weinig gevorderd is tot de afdoening van het sinds jaren aanhangige verschil met Engeland over de grensscheiding.

— Volgens officiële staten, bedraagt het getal dergenen, die in de eerste helft van dit jaar, uit Engeland, Schotland en Ierland, naar andere werelddeelen verhuisd zijn, niet ver van de 80,000 zielen.

ASSEN, den 3 Januarij.

Door Z. M. is tot Wethouder der stad Meppel benoemd de heer *J.E. Slot*, en zulks in plaats van den heer *A.J. Slot*, eervol uit die betrekking ontslagen.

— Te Sneek is tot pred. der Herv. gemeente beroepen ds. *J. J. Sluiter*, pred. te Voorschoten.

Aan de Redactie der Drentsche Courant.

Met een gemengd gevoel van verwondering en leedwezen las ik in uwe Courant n° 102, een stukje gedagteekend A. 16 Dec., voorzien van het naamcijfer *W*.

In den aanvang van dat artikel hoort men eenen toon aanslaan, die in onze dagen niet zeldzaam is, doch die weinig past bij eene zoo in het oog loopende onkunde van het behandelde onderwerp, als de steller *W*. in het zijne aan den dag legt. Schrijvende *over* en *tegen* een vroeger in de Drentsche Courant opgenomen stuk, uit Zwolle ingezonden, en hetwelk ten doel had, om de Drenthenaren optewekken tot het verleenen van geldelijke bijdragen voor een monument voor den onlangs overledenen *Thomas Ainsworth*, vraagt de steller: *»Maar welke verpligtingen heeft Drenthe aan dat industrieël genie?"*

Zonderling! Ik wil den steller *W* gaarne voor een verstandig mensch houden, maar ik begrijp het mij niet, hoe 't mogelijk is, dat zoodanig iemand zaken kan behandelen, die hij blijkbaar bij deskundigen niet onderzocht heeft, en dus niet kent. — *W*. beantwoordt bovengemelde zijne vraag, en daaruit blijkt, dat de groote *Ainsworth* niets gedaan heeft, waarvan Drenthe iets geprofiteerd heeft, dan alleen het overbrengen van de snel-weefspoel uit zijn vaderland in het onze en bepaaldelijk in de Provincie Overijssel. — Alléén de snelweefspoel! De Heer *W*. heeft stellig nimmer met kennis van zaken, de modelweverij te Nijverdal gezien, eene inrigting, onder de directie van den Heer *Ainsworth* staande. Trouwens het was ook aan weinigen vergund, dezelve te bezigtigen. Hollanders, Engelschen, Duitschers en wie niet al meer, hunkerden er naar, om dezelve binnentetreden, *niet* omdat er de snel-weefspoel gebruikt werd, en *niet alléén*, omdat er geweefd werd op weefgetouwen door *Ainsworth* zelf ontworpen of verbeterd, maar omdat het geheel der inrigting en ieder onderdeel derzelve de onmiskenbare blijken droeg van *Ainsworths* vruchtbaar en scheppend vernuft.

»Hij was het niet," dus vervolgt de steller in zijn antwoord, »die hier de nijverheid bevorderde; geene enkele »fabriek is hier door zijn toedoen opgerigt. Maar dit deed, »door tusschenkomst en voorspraak van den Heer Gouverneur »*van Ewijck*, de Nederlandsche Handelmaatschappij, de God»heid van de Twentsche en Drentsche industrie, die in hare »magtige hand den adem en het leven", enz.

De steller heeft gelijk: dat deed de Nederl. Handelmaatschappij. De niet genoeg geprezene, maar te dikwijls miskende Nederl. Handelmaatschappij deed het; doch wie maakte den weg daartoe effen en gebaand? Hoofdzakelijk de ijverige en waardige Gouverneur *van Ewijck*, maar te gelijk de verdienstelijke *Ainsworth*, welke eerstgemelden, door zijne diepe kennis van het fabriekwezen, ten dezen vóórlichtte, en, in zoo verre het van hem afhing, alles krachtdadig bevorderde en ondersteunde.

Thomas Ainsworth was de *ziel* van het Twentsche fabriekwezen; dat is algemeen erkend, en wie het zoude durven loochenen, bragt der onwaarheid zijne hulde. Wat *Ainsworth* vroeger voor Twenthe was, werd hij, sedert het najaar van 1838, ook voor onze Provincie. Het schijnt den steller *W*. onbekend te zijn, welke correspondentie er vóór en ten tijde der oprigting onzer Drentsche fabrieken met den Heer *Ainsworth* heeft plaats gehad, en misschien ook, dat laatstgemelde kosten uit belangstelling, in gezelschap van den Heer Agent *Campbell*, de plaatsen, waar men in Drenthe fabrieken dacht opterigten, persoonlijk heeft in oogenschouw genomen.

Het had er voor de Drentsche fabrikanten waarlijk treurig uitgezien bij de vestiging hunner fabrieken, wanneer zij niet een man gehad hadden, als de *eenige Ainsworth*, welke hun met raad en daad altijd op zijde stond; en dat begreep de Heer Gouverneur *van Ewijck* ook ten volle, toen ZEd. de fabriekanten in Drenthe, — althans mij — in alles, wat de *op-* en *in*-rigting der fabriek aanbelangde, naar den Heer *Ainsworth* renvooijeerde. Alles wat wij als fabrikanten weten, hebben wij aan *Ainsworth* te danken; hij heeft door zijne uitgebreide kunde, lange ervaring en liefde voor het vak, van ons en onze fabrieken gemaakt *dat*, wat *zij* geworden zijn.

Wat had den fabrikanten de leverantie aan de Nederl. Handelmaatschappij gebaat, als zij niet *vóóraf* geweten hadden, *hoe* en hoe de te leveren calicots *het meest doelmatig te vervaardigen?* en bij wien anders, dan bij *Ainsworth* hebben zij die eerste kennis opgedaan? Wie was toen, wie was later in moeijelijke zaken, wie in netelige omstandigheden onze vraagbaak? het was de edele, de regtschapene, de hulpvaardige *Ainsworth*. Ieder der vijf aan de Maatschappij leverende fabrikanten in Drenthe, zal dit mijn beweerde volmondig moeten en volgaarne zeker willen bevestigen, even zeer als ieder hunner mij met droefheid zal moeten toestemmen, dat wij, qua fabrikanten, in den waardigen *Ainsworth* véél, zoo niet alles verloren hebben.

Dat alles heeft de verdienstelijke man, voor *ons* gedaan, dien men voornemens is een monument te stichten, en een *genie*, een uitnemende uit de edelen, gelijk hij was, verdient zulk eene onderscheiding ten volle. Dat alles, herhaal ik, heeft *Thomas Ainsworth voor ons* en dus, *door ons*, *voor* de Provincie Drenthe gedaan; en is het nu waarheid, dat wij, Drenthen, redenen hebben tot dankbaarheid over het ontluiken van het fabriekwezen in onze Provincie, dan voorzeker mag Drenthe niet achterblijven, om met de ingezetenen van Overijssel te wedijveren in het leveren van geldelijke bijdragen tot de oprigting van het bedoelde monument voor *Thomas Ainsworth*.

Ik heb de hierboven vermelde vraag van den Heer *W*. dus geheel verschillend van ZEd. beantwoord. Dit belge ZEd. niet: de betrekkelijke eer van den tot hooger werkkring opgeroepenen *Ainsworth* was er mede gemoeid, en 's mans nagedachtenis was mij te dierbaar, dan dat ik zoude hebben kunnen zwijgen, dáár waar de erkentelijkheid mij uitlokte, om te spreken.

Wat het 2de gedeelte van het door mij aangevallen stukje betreft, daarmede kan ik mij over het algemeen beter vereenigen, ja geheel, voor zoo verre men daarbij de verdiensten van het eene genie niet, ten koste van het andere, opoffert of geheel op den achtergrond plaatst.

Wijlen de Heer *Hofstede* was een groot man, waaraan Drenthe dure verpligtingen heeft; daarom blijve zijne nagedachtenis den weldenkenden Drenthenaar steeds dierbaar en heilig. Hij was als een vader voor de Drenthenaren; hij was hunne ijverige en getrouwe gids op de bane van vooruitgang; hij was een genie, en ziet, het gaat mij als *Claudius*, waar ik het genie zie werken, of waar ik het genie uit het werkstuk zelf mag ontdekken, daar zoude ik mijnen hoed wel in de hoogte willen werpen en mijne huisgenooten gelasten, om eerbied voor het brein der menschen te hebben. — En zoo één, dan ben ik het, die het oprigten van monumenten voor mannen als *Hofstede* was, toejuiche; en waar het aan krachten ontbreekt, om dezelve aanschouwelijk daartestellen, stichte iedere dankbare nakomeling zoodanig gedenkteeken in zijn binnenste. J. v. d. Veen Az,

Hoogeveen, den 27 Dec. 1841.

Fabrikant, thans in compagnie met de Heeren Mr. *A. H. Witsenborg* en *H. C. Scheltens*.

*** Heden verloste voorspoedig van eene welgeschapene Dochter *Joukje Oving*, geliefde echtgenoote van F. Lieftinck.

Groningen den 28 Dec. 1841.

*** AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 11 Januarij 1842, des middags ten 12 ure, zal onder nadere approbatie van Heeren Gedeputeerde Staten der provincie Drenthe, door den Gouverneur der voormelde provincie, of, bij deszelfs absentie, door een der Leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, aan het lokaal van het Gouvernement te Assen, worden aanbesteed:

Het doen van belangrijke verdiepingswerken, gedeeltelijke verbreeding en het herstellen der Vaartswallen, van het gedeelte der Drentsche Hoofdvaart, begrepen tusschen de Oostelijke of vóórbeschoeijing van de Kolk te Assen, tot de Veeneschutsluis, in het geheel lang 19,620 ellen.

Deze aanbesteding zal geschieden in één perceel bij inschrijving en opbod.

Het bestek, op hetwelk de bovengemelde aanbesteding zal plaats hebben, zal, boven en behalve aan het lokaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, te 's Gravenh., en aan dat van het Gouvernement der provincie Drenthe, te Assen, ter lezing liggen: te Assen in de logementen van *Donker*, *Somer*, *van Erkelens*, *Hofste*, en in het Koffijhuis aldaar, te Meppel in het Heeren Logement en in het Provinciale Tolhuis aan de Veenebrug, te Koevorden in de Koppelpaarden, te Hoogeveen bij *Meijer*, te Beilen bij *Scheuning*, te Smilde in het Logement de Veenhoop, te Dieverbrug in het Posthuis, te Havelte bij den provincialen opzigter *F. Broeksma*, te Vries bij *Koops*, te Groningen in den Doelen, te Leeuwarden in het logement de Wijnberg, te Zwolle bij *Scheuer* vóór de Kamperpoort, te Kampen in den Keulschen Dom, te Amsterdam in het Noord-Hollandsche Koffijhuis en in den Pool, te Haarlem in de Kroon bij *Siewers*, te Gorinchem in den Hooiwagen, te Hardinxveld in het logement de Drie Snoeken, te Giesendam bij *Blom* en te Werkendam in 's Lands Welvaren.

Zullende gedurende vier dagen vóór de aanbesteding de noodige aanwijzingen in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien en inzage der profilteekeningen te bekomen zijn, bij den heer Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat en der publieke Werken, *A. Kommers Pz.*, te Assen.

Assen, den 16 Dec. 1841.

De Gouverneur van Drenthe, VAN HARENCARSPEL ECKHARDT.

*** Ten overstaan van Mr. *Lambertus Kniphorst*, Notaris te Emmen, zullen op maandag den 17 Januarij aanstaande, des morgens te tien uur, ten huize van *Harremanus Niks* te Drouwenderveen, aan de hoogstbiedende zonder keur worden geveild en verkocht VIER VEENPLAATSEN, gelegen in de noorder helft van Buinerveen, volgens het marktsregister n°. 7, 18, 32 en 41, ieder groot 15 bunders 26 roeden en 40 ellen, waarvan de betaling zal zijn in drie termijnen, November 1842, 43 en 44, behoorende aan *Hendrik Boon* en consorten, die voor den verkoop te zamenkomen op het Stads-Kanaal, bij den logementhouder *Cock*, alwaar de gegadigden zich over de conditien kunnen informeren.

Emmen, den 28 Dec. 1841.

L. KNIPHORST, *Notaris*.

Amsterdam, 1 *Januarij*. Werk. sch. 2½ pct. 51½ a ⅝ dito 5 pct. 100 a ⅛; kansb. 25⅞ handelm. 155¼

Te Assen bij VAN GORCUM & COMP. Provinciale Drukkers